

LEST. SETT. HØRT. **Bøker**

Anmeldelser

◀ JAN ZAHL

STRÅLENDE
NOVELLER
I HØYNEFALLENDE
FORMAT

Aftenbladets anmelder er begeistret for Karine Nyborgs nye novellesamling.

Bok**Karine Nyborg**

- ▶ Noveller
- ▶ **Balladen om den usynlige hånd**
- ▶ 163 sider
- ▶ Aschehoug

Kunstferdig og vittige, skremmende og lærde noveller; med løs snipp.

Med den feiende flotte fellestittelen «Balladen om den usynlige hånd» har Karine Nyborg (1962, debut 2007) skrevet en strålende novellesamling. Tittelens «usynlige hånd» kunne forlede en til å forvente en røver- og spenningsbok, men peker (tilsynelatende tvertimot, kunne man si) flere hundre år tilbake til en av økonomifagets store navn, den skotske filosofen Adam Smith og hans epokegjørende verk «Nasjonenes velstand», 1776.

Siden Smiths dager har den forunderlige forestillingen om at et markedsøkonomisk prinsipp av seg selv vil skape balanse og harmoni i økonomien, til beste for land og folk og hver i sær, hatt sine innflytelsesrike tilhengere og politiske pådrivere. Selv om det helst er en optimistisk hypotese som fortoner seg noe bedre som påstand enn den støttes av erfaring, har den med sin tillit til mantraet «marked» under skiftende konjunkturer fått herje og balere med oss alle til denne dag.

Dette er alt sammen et annet ord for politikk, uten at Karine Nyborg med «Balladen om den usynlige hånd» har skrevet en direkte politisk novellesamling; men til daglig er hun nå professor i samfunnsøkonomi ved UiO og henter i denne samlingen sine realfaglige og økonomiske kunnskaper inn som stoff til anskuelse av tilværelsen og menneskenes merkunderlige liv.

Det åpner med «Det konvekse hullet vil alltid eksistere», og skildrer med elegante tidshopp og etymologiske kast det innvortes hullet en person kan fornemme seg selv falt ned. Det fortsetter med «De elskende fangenes dilemma», bygget over matematisk spillteori: Hvis et kjærestepar som har begått et ran med strafferamme på tre år, vet at de får to år hvis begge tilstår, men at politiet ikke har nok bevis til domfellelse, slik at hvis de begge nekter, slipper med et halvt år hver for ulovlig våpenbesittelse, men samtidig vet at hvis den ene i forhør tilstår, vil han eller hun gå fri, mens den andre må sone maksimumsstraffen på tre år – hva gjør de da, hver for seg?

Karine Nyborgs svar er å skrive vakkert om forelskelse og bestandig kjærlighet.

«Adam i det perfekte frikonkurransemarkedet» viser mennesket i et samfunn der man ikke kan elske. Mens avslutningen er klassisk nok, sågar med en punkterende punchline, er historien underveis ukonvensjonelt illustrert – eller rettere: belyst og forklart – med skjema og bilder samt fotnote. Det forventer man ikke i et vanlig novelleformat. Men i høstens bøker merkes det særlig godt at skjønnlitterære forfattere gjerne kommer fra academia, som i Gunnhild Øyehaug's novellesamling «Draumeskriver», som avrundes med en side «notar» med tilvisninger til litteratur hun siterer i sine egne tekster.

Men det er bare småtterier ved siden av Karine Nyborgs tekstutstyr: Seks av de sju novellene er illustrert i form av grafiske framstillinger, tabeller, plakater og bilder, fotnote. Bakerst er det en takksigelse til atten navngitte som har hjulpet henne i skriveprosessen (de jeg vet av, er gode garantister), samt kildetilvisninger til både Bertrand Russell og Adam Smith m.fl – og hun kunne like gjerne ha føyd Kierkegaard og Sartres navn til listen.

Det fungerer aldeles strålende, som i den eksistensielt nifse «Mumien», og den avsluttende, praktfullt spennende tittelnovellen om den folkelig fornuft, den som tilsier at vi tror det vi ser. Spennende er også «Et menneske er sine relasjoner», med sin eksistensielle angst. Da gjenstår det bare å skryte av den morsomme (ikke-illustrerte) «Veien til rikdom», om en klaustrofobisk viljenes maktkamp mellom en drosjesjåfør og hans passasjer, samt oppfordre til løp og kjøp, eller lån og les.

JAN ASKELUND

Det fungerer aldeles strålende.